

SKAITOME VAIKAMS: KODĖL? KĄ? KAIP?

Skaitome 18-24 mėnesių vaikams Kuo mažesnis kūdikis, tuo sunkiau jam sutelkti dėmesį. Kūdikiams reikėtų parinkti knygas su dideliais, paprastais paveikslėliais. Paveikslėliai turi būti ryškūs ir aiškūs. Kai pradėsite skaityti mažyliui, rodykite į paveikslėlį ir sakykite, kas jame vaizduojama. Taip vaikas mokysis atpažinti garsus ir žodžius. Žinoma, toks skaitymas gali greitai pabosti ir jums, ir vaikui – ypač, kai mažylis tik ir taikysis, kaip čia atėmus iš jūsų knygą ir ją paragavus! Todėl stebėkite vaiką, kad laiku galėtumėte sustoti. Jeigu mažylis klausosi, galite rinktis ir sudėtingesnes knygeles: tegul jis girdi jūsų balsą, kūrinėlio ritmą ir rimą, intonacijas – nesvarbu, kad dar ir nesupranta, ką jūs kalbate. Taigi patiems mažiausiems labiausiai tinka: Knygos su dideliais, paprastais paveikslėliais, kurios padeda sutelkti dėmesį ir atpažinti objektus. Knygos, kurias JŪS su malonumu skaitysite. Knygos, kurias drąsiai galėsite palikti lovytėje arba žaislų dėžėje, kad vaikas ir savarankiškai galėtų jas vartyti (įsitikinkite, kad knygos tikrai saugios kūdikiui). **Kai skaitysite šio amžiaus mažyliams, nepamirškite:** Rodyti į paveikslėlius ir: a) sakyti daikto pavadinimą; b) klausti: „kas čia?“ (jau pradedančio kalbėti mažylio). Skaityti iš lėto. Skaityti šiek tiek išraiškingiau, nei įprastai. Jei „kalba“ katytė, pasistenkite „murkti“ katytės balseliu, o jei meška – jos bosu. Prieš versdami lapą, nepamirškite pakalbėti apie paveikslėlius. Pažaiskite tokį žaidimą: pasakote daikto pavadinimą, o vaikas turi surasti knygelėje tą daiktą. Kiekvieną kartą, kai vaikui pasiseka, negailėkite pagyrų.

Skaitome darželinukams Nenuostabu, kad vaikams, kurie puikiai supranta teksto turinį, metas pereiti prie kitokių knygelėlių. Vyresniems nei dvejų metų vaikams jau reikia ir įvairovės: turėkite ir poezijos, ir pasakų, ir istorijų knygelėlių. Be to, tokiems vaikams jau reikia dviejų rūšių knygų: tokių, kurias skaitysite jūs ir tokių, kurias „skaitys“ (paveikslėlius) jis pats. Paprastai pastarosios būna tos, kurias esate labai daug kartų vartę/skaite, kai jis buvo mažesnis. Be to, kiekvienas vaikas turi savo „mylimiausias“ knygeles. Kartais net sunku suprasti, kodėl vaikas tiesiog prisiriša prie vienos ar kitos knygelės, bet suaugusieji turėtų jį suprasti, tai tarsi žaisliukas-mylimukas ir nereikia su tuo juokauti. Darželinukas jau yra pajėgus suprasti, kad rašytinis žodis mus supa visur. Juk skaitome ne tik knygas: skaitome užrašus parduotuvėse, įvairius ženklus, anotacijas, reklamas, atvirlaiškius, žurnalus, laikraščius...Jeigu vaikui parodysite, kad rašytinė kalba

mus supa visur, jis bus labiau motyvuotas išmokti skaityti ir...geriau orientuotis supančiame pasaulyje.

Kai skaitote 2-4 metų mažyliams, nepamirškite: Leisti jiems žiūrėti į paveikslėlius tiek, kiek jie nori. Klausiti: Kur yra...katytė? Kas čia? Ką ji daro? Kai skaitote, pirštu vedžiokite tekstą – taip vaikas nesąmoningai fiksuos, kad tekstą skaitome iš kairės į dešinę ir kad skaitome ne paveikslėlius, o rašytinį žodį. Jeigu vaikas gerai pažįsta tekstą, leiskite jam užbaigti frazes arba net pačiam „skaityti“. Jau galite klausti: Kaip manai, kodėl taip atsitiko? Ar berniukas gražiai pasielgė? Kaip manai, kas bus toliau? Ir pan. Nepamirškite aptarti, kas patiko, o kas – ne. Kodėl? Su vyresniais nei ketverių metų vaikais darykite tą patį, tačiau dar galite (perskaite knygą) paprašyti, kad jis ją atpasakotų. Kitas metodas, labai padedantis lavinti skaitymo įgūdžius, yra vaikų skaitymas drauge. Kas tai? Jeigu namuose auga keli vaikai, kurių vienas jau tikrai domisi knygomis ir mokosi skaityti, pasiūlykite jam, kad paskaitytų mažyliui (žinoma, tam mažyliui turi būti įdomu – taigi geriausia, jei jam jau kokie treji metai – nors kartais įdėmiai moka klausytis ir jaunesnio amžiaus vaikas). Vyresnysis galės ugdyti pasitikėjimą savo gebėjimu skaityti, o mažylis – klausys istorijų ir jausis labai artimas broliui/seseriai. Šiuo atveju labai svarbu knygos parinkimas – turi tiktai ir patikti abiem vaikams. Pradėkite nuo 10-ies minučių. Jeigu jiems puikiai sekasi, laiką ilginkite. Su pramokusiu skaityti vaiku skaitykite kartu. Tegul vaikas išsirenka knygą ir skaito jums. Iš pradžių jam bus lengviau, jei jūs pirštu vedžiosite tekstą, tačiau jei vaikas pageidauja, leiskite jam tai daryti pačiam. Jei vaikas užstringa ar suklysta, pataisykite ir tęskite toliau. Jokiu būdu neakcentuokite klaidų. Skaitant kartu svarbiausia – lavinti vaiko pasitikėjimą savimi ir skaitymo įgūdžius. Ir dar. Daugiausiai ikimokyklinio amžiaus vaikas išmoksta stebėdamas. Jei jūsų vaikas jus dažniau matys ne prie televizoriaus, o su knyga ar žurnalu rankose, tai ir jis, užuot kiurksojęs prie tos hipnotizuojančios dėžės, mieliau ieškos knygos!

Ką daryti, kad skaitymas būtų prasmingas? Padėkite vaikui suprasti, kad skaitymas supažindins jį su naujais žmonėmis, nuneš į kitus pasaulius ir leis keliauti laiku. Pasirūpinkite, kad nė viena vaiko diena nepraeitų neatsivertus knygos. Skaitydami vyresniems nei trejų metų vaikams grožinę literatūrą, siekite ją su pažintine. Jeigu mažyliui labai patiko knygelė apie kiškutį, kuris nepaprastai myli savo tėvelį, pasidomėkite, ką kiškučiai mėgsta graužti, kokios jų ausytės, kaip ir kodėl kinta jų spalva ir pan. Jei nemėgstate bibliotekų, keiskitės knygomis su draugais. Vaikas švytėte

švytės, kai nešis namo jam patikusią knygą. Diskutuokite apie tai, ką skaitote. Neužsibrėžkite perskaityti „n“ puslapių. Daug geriau pasikalbėti, pasijuokti drauge – taip ne tik analizuosite literatūrą, bet ir suartėsite su vaiku. Jei jūsų vaikas jau bebaigiąs pradinę mokyklą ir jam patinka skaityti, jums pasisekė. Jei jūs nieko nedarėte jo ankstyvojoje vaikystėje, o jis net ir naktimis neatsitraukia nuo knygos, jūs tiesiog ištraukėte laimingiausią loterijos bilietą. Tačiau jei jūsų vaikas dar mažiukas, geriau nerizikuoti. Jau šįvakar prieš užmingant perskaitykite su juo knygele, kad pamažu, bet lašas po lašo ugdytųsi jo meilė knygai. Nes tai tikrai yra puiki dovana ir jums, ir mažyliui. O pabaigai nėra geresnio pasirinkimo, kaip cituoti Nacionalinės kultūros pažangos premijos laureato, poeto Justino Marcinkevičiaus žodžius: **„Kada nors knygos atėjimas pas žmogų bus prilygintas dieviškosios ugnies pagrobimui – nes kuo gi mes ginsimės nuo tamsos ir smurto žvėrių, jei ne knyga, kuo sušildom sugrubusią sielą, kieno, jei ne knygos šviesa mus vedė ir veda pasaulio ir pačių širdies labirintais“**.

